

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΗΣ ΜΙΡΖΑ ΡΙΖΑ ΧΑΝ

Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΖΑΧΡΑ

Δημοσιεύουμε σήμερα ένα διήγημα μιας νέας 'Οθωμανίδος διηγηματογράφου, της πριγκίπισσας Μίρζα Ρίζα Χάν. Τα διήγηματά της Μίρζα διαβάζονται πολύ στην Ευρώπη.

Τά μαύρα και άσφαινα μαλλιά της κρέωνται σέ όκτώ γοντρές κοτσίδες ός τη λεπτή της μέση. Και όταν πήγαινε στην κουζίνα, τύλιγε τις τέσσερες γόφω άπ' τό κεφάλι της, και τις άλλες τέσσερες τις έδενε σ' ένα χρυφόρο κόμπο στή στήνη της, για να μην τή στενοχωρούν στη δουλειά της.

Είχε άρπαιει δύο παιδιά στη Λαμασού, και όμοιο, όταν παντρεύτηκε για δεύτερη φορά τον 'Αμπάς-Γκούλι, έφαιζε σάν να ήταν νέος κοριτσιάκόμο, με τό ρόδινο χρώμα του προσώπου της και με τά μαύρα αμυγδαλωτά της μάτια. Για να ποιήσε την άληθεια, όλα αυτά ήταν άνοσήλια για τον 'Αμπάς-Γκούλι, γιατί αυτός ήταν παιά όλο-τέτα τυφλός και τίποτε δέν περίμενε απ' έδώ και πέρα απ' τη ζωή.

Τού την είχε προσέφυγει τή Ζαχρά μία γρηά. Την είχε παρακαλέσει να του βρή μία γυναίκα λογική και ήσυχη, για να του μαγειρεύει και για να τον εσταίρει στον βίωτο του. "Αν όμως μπορούσες να ιδή την άνησυχη λάμψη που άστάρταρε κάποτε-κάποτε στά μάτια της Ζαχρά, ίσως να διάταζε πολύ να την πάρη...

Όστόσο, ό καιρός πενούσε ήσυχα, και ό 'Αμπάς-Γκούλι ήταν εύχαριστημένος. Και ή Ζαχρά, ήταν κι' αυτή επίσης εύχαριστημένη. Μονάχα που, όσες φορές έβλεπε στο όδρομ κανένα μικρό κοριτσιάκι με τη μικρούνη χροματιστή της φοδιά, ή κανένα άνοσήλιο, ψηλό και άδύνατο, τότε ή σκέψη της γυρνούσε με κάποια άγωνία προς τά δυο της παιδιά, που είχε άρπαιει μικρά, και που δέν θα μπορούσε πια να τά αναγοισίρει, όταν θά γινότανουν μεγάλα. Τόν πρώτο της άντραρ δέν τον θυμάταν καθόλου. Κι' άπ' όντε τον θυμάτανε, ζωούσε να τό θέλη, προσπαθούσε ν' άποδώσει άμέσως τή θυμιά του.

"Η γυναίκα είχε ένα βρουάριχο άγγείο, και για να καθαρίσει τή χρειάζεται να τή βάλη κανείς στο ζυγό", έτσι σκεφτότανε και έτσι ενεργούσε ό πρώτος της άντραρ. Κι' όταν μία μέρα την έδειρε πάρα πολύ, και την έσυρε απ' τά μαλλιά κάτω στο πάτωμα, τότε εκείνη μάζεψε ήσυχα-ήσυχα ό,τι είχε και δέν είχε, και έφυγε, χωρίς να γυρίσει να ιδή πίσω της...

"Ο 'Αμπάς-Γκούλι όμοιο ήταν καλός. Και ή Ζαχρά πενούσε καλά μαζί του και δέν έπιθυμούσε τίποτε άλλο, από τού να μείνει κοντά του...

Πολύ πρωί, ή Ζαχρά έβγαινε στο παράθυρο της κουζίνας, που έβλεπε προς τή θάλασσα. Την ώρα εκείνη κανείς δέν φαινότανε έξω, και ό μουρτζίνης δέν είχε φωνάξει παρά μία φορά μονάχα ψηλά απ' τό μπασιό. Κι' άν κανένας βαρκάρης τυχάνει να πλησιάζεραται εκεί, μπροστά στο σπίτι της, ή Ζαχρά δέν τούδινε σημάδια...

Μία τώρα τελευταία, δέν πενούσε πια ούτε ένα πρωί, που να μη δή ή Ζαχρά στο γυαλό, κάτω από τό παράθυρό της, τον ίδιο βαρκάρη. "Ήταν ένας νέος, ένας λεβέντης βαρκάρης. Κιτάζεε όλοένα προς τό παράθυρο τής Ζαχρά, και ή Ζαχρά τον κίταζε περιέργα.

"Ένα πρωί ή Ζαχρά είδε κάτω στο πάτωμα ένα κοκκαίο παντήλι μετόξινω. Κάτωσε θιά τό είχε πετάξει εκεί, γιατί στις δυό άγορές ήταν δεμένη χαλίνα!

Εκείνος δέν ήξερε να γυάρι, και ή Ζαχρά δέν ήξερε να διαβάξη. Μια κατάλαβε όστόσο άμέσως ποιάς τό είχε πετάξει αυτό τό παντήλι. Και κείνος πάλι κατάλαβε επίσης ότι έκείνι τό είχε δεχτή. Και την άλλη μέρα τό πρωί, ή βάρκα του νέου βαρκάρη τής και στάθηκε άκίνητος κάτω από τό παράθυρο τής Ζαχρά. "Όταν ή Ζαχρά άνιχνε στο παράθυρο, έστειλε στο νέο βαρκάρη ένα χαϊνόςγελο...

Η Ζαχρά κατέβηκε μία μέρα στο γυαλό. Ο 'Αμπάς-Γκούλι την είχε στείλει να ψωνίσει κάτι. Πήδησε λοιπόν από τή μία βάρκα στην άλλη, παραμένοντας για την τιμή, και στο τέλος στάθηκε εμπρός στον νέο βαρκάρη και μπήκε στη βάρκα του. Εκείνος δέν τή γνώρισε στην άρχή, καθώς είχε σκεπασμένο τό πρόσωπό της. Μία έπειτα από λίγη ώρα, όταν ό άντραρ σήκωσε λιγάκι τό γυαμάκι, τότε πια την άνεγνώρισε. Μια κι' εκείνη σήκωσε μονάχιη τώρα περισσότερο τον πέπλο της και τού έδειξε τό πρόσωπό της...

Εκείνος δέν τής μίλησε για τον ξρωτό του, μά

ούτε κι' εκείνη του μίλησε για τό δώρο που της έστειλε. Η Ζαχρά σιωπούσε, όπως πρέπει να σιωπά μία μοαμεθανή γυναίκα. Μά εκείνος τής μίλησε και, λεβαντινός όπως ήταν, δέν πρόκανε να κή πολλά, και έφερε άμέσως την κουβέντα στά γυαμάκια. Τής διηγήθηκε πώς ή ώραία εκείνη άσπρη βάρκα δέν του άνηξε όλοάληνη, και πώς την είχε μαζί με έναν 'Αμεινή. Τού χροιστούσε άκόμη πέντε λίρες του 'Αμεινή που εκείνος τον άντάγχαζε να πληρώνη τό-κους πολλούς και μεγάλους. "Α, αν μπορούσες ποτέ να έσπληρόσθης τις πέντε εκείνες λίρες...

"Ενώ εκείνος μίλοει, ή Ζαχρά δέν κίταζε τίποτε άλλο από τά κόκκινα χείλη του, που άνοιγόθλειαν κάτω από τό όμορφο μικρό του μουστάκι, άφίροντας να φαίνονται τά όλοάσπρα δόντια του. Και συλλογίζεταν άκόμη τά γλυκερά γέλια που θά έδιναν αυτά τά κόκκινα χείλη, κάτω από τό όμορφο μικρό μουστάκι. Και όταν άκόμη τελείωσε τή δουλειά της και γύρισε στο σπίτι, δέν συλλογίζεταν τίποτε άλλο εκτός απ' αυτό...

- Τά μαλλιά σου είνε όμοιά...
- Είνε από τή βραδινή δροσιά που γυράθησαν...
- Τά μάγουλά σου κανέ...
- Είνε γιατί φορούμαι μπώρ με λάμη ή νύχτα στο όρόμο...
- Γιατί άνασαιίνε τόσο δυνατά;
- Γιατί βουάειναι και έτρεχα...

- Τά χέρια σου σκαίεινουν νερούζακι...
- Είνε γιατί έγω να κάνω πολλές δουλιές όμοια, προτού πλεγιάσω...

"Ο 'Αμπάς-Γκούλι έλαψε να ρωτάη τή γυναίκα του, "Άρπαιε τά χέρια της και έπάλωσε καλύτερα για να κοιμηθί. Πήρασε λίγη ώρα άκόμη και ό έπνος φαινότανε πια πώς την είχε πάρη για καλά. Και τότε, σέ μία στιγμή, τό όμορφο χέρι της Ζαχρά γλύστουσε κάτω από τό προσκεφάλι του. Κι' όταν τό ξανατάβηξε, τά δάχτυλά της ζωούσανε σφιχτά τό πονγγί του άντραρ της.
Μιά-μιά, μέτροσε τότε τις λίρες. Μιά, δύο, τρείς, τέσσερες, πέντε... Μά την ίδια στιγμή, άνατοίχιασε.

Μία όμοια φωνή τής μίλησε σκληρά. "Ήταν ό άντραρ της που είχε καιωθεί πώς κοιμάται :
- Γυναίκα του διαβόδου, γιατί με κλέβεις; Κόρη του σκύλου, ή κατάρα του 'Αλλάχ να σε κενησά! Ξερά να μείνουν τά χέρια σου και γουλιά τά πόδια σου, του σκύλου ζώη!...
"Άρπαιε όστρα να την χτυπήη άλύπητα.

Χωρίς να σκαίγη, χωρίς να βγάλη μιλιά, ή Ζαχρά στεκότανε εκεί, και έτρωγε στά τυφλιά τις γροθιές στο κεφάλι. Και έπειτα άρχισε να κλαίη σιγανά, και ό τυφλός 'Αμπάς-Γκούλι έκλαιε κι' αυτός μαζί της ός τό πρωί...

Και τότε, ενώ ή μέρα έφεγγε έξω, ό 'Αμπάς-Γκούλι πήρε τό κεφάλι της μέσα στά χέρια του και είπε :

- Ζαχρά, γιατί τό έκανες αυτό; Πές μου, γιατί;
Μά ή Ζαχρά σιωπούσε. Και τότε εκείνος έβγαλε πέντε λίρες απ' τό πονγγί του και τής τις έδωσε.

- Πάρε, τής είπε. Για μένα πια δέν έχουν χαμιά άξια αυτές. Και θά προτιμούσα να τις χάσω όλες, παρά να δοκιμάσω άντιν την πιεζα που με ποίσε... Πάγετε και πήγαινε. Είσα χαμένη για μένα... Μά θάξω την παρηγοριά πώς δέν σε πέταξα, έτσι όπως σέ πήρα, στους πέντε όρομοις...

Πόσο γλεκαία είχε γίνει τώρα ή φωνή του 'Αμπάς-Γκούλι! Κι' αυτή είνε ή τελευταία άνάμνησι που πήρε, φειρόντας, μαζί της ή Ζαχρά...

Σέ λίγο βγήκε έξω και τράβηξε κατά τό λιμάνι. Στο γυαλό συνάντησε τό βαρκάρη της. Μά τον βρήκε επάνω σέ ένα μεγάλο σούσουρο. Βάρκες είχαν στρωμωθίει πολλές στο μέρος εκείνο, και οι βαρκάρηδες φώναζαν και μιλούσαν μεταξύ τους, ποιά να πρωτοπάη σειρά...

Τον πλησίασε. Μά μία μοαμεθανή γυναίκα είχε φουλακιωμένη στο πέπλο της, όπως τό πουλί μέσα



Βγήκε έξω και τράβηξε κατά τό λιμάνι...

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Ρ.—Β. GHEUSI

Η «ΦΩΤΙΑ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ»

(Από το 'Ημερολόγιο ενός νέου που αυτοκτόνησε)



«...Εγκαταστήσαμε σε μία απομονωμένη βίλλα, σ' ένα άκρως ήσυχο τόπο από περσόδρακες, ανάμεσα σε δύο άμμοστρωμένες άκρογιαλίες, όπου άρχισάμεν ή βάρες των φαρμάδων της άκτής.

νιζόμενο περσάτημά της. Συναντήσαμε στο δρόμο μας δύο θαλασσινούς, οι οποίοι με τ' άφελή μάτια τους, κτύπησαν τη φίλη μου με συμπόνια. Τους άκουσα μάλιστα σε λίγο να ψιθυρίζουν στη γλώσσα τους μερικά λόγια που με πάγισαν από τρόμο: — 'Η μικρούλια, κρυά, είνε πολύ άρρωστη, είνε ο ένας. — Ναι, του απάντησε ή φίλιή μου ή Φωτιά των Κυμάτων.

— Τήν είνε κιάλια, ξάδελφέ μου, είνε πάλι ο πρώτος. Δεν βλέπει που στά μάτια της είνε άκρια ζωγραφισμένος ο ήθος της.

'Η Κλαίρη, βυθισμένη καθώς ήταν στους στομαχιούς της, δεν πρόσεξε στα λόγια τους. Είχε κοιραστεί γιατί είχε περσάτησει πολύ και την Ξαναγόρσα στην έπαυλη, όπου κοιμήθηκε όλο το άπόγευμα ένω βαρι και άνισχο. Εγώ τότε την άφησα γιά λίγο, γιά να πάω ως το γεωτονικό συνοικισμό των φαρμάδων, όπου, με την χαρδιά συγκιμένη από την άγωνία και προσποισμένος τον άδιάρρο, άρχισα να φρωτιά τις γυναίκες, τί ήταν αυτή ή «Φωτιά των Κυμάτων».

— 'Ο Θεός να σάς φωλιά ή άλλ, αυτή, καλέ μου κρυά, που απάντησε μ' αγαθή γυναίκα, και σάς εύχισα να μη την δίτε ποτέ σας...

— Και τί προαναγγέλλει αυτή ή φωτιά σε όσους τί βλέπουν; την Ξαναγόρσα.

— Το θάνατο! μου απάντησε εκείνη με τρόμο.

Λέν μπορείνα νάκουσε περισσότερο και γύσσια στην έπαυλη, κατεχόμενος από έναν άκατανυκτο τρώο.

'Από εκείνη τί στιγμή τά πύ άταίρια προσηγήματα φώλιασαν μέσα στην ψυχή μου και ζόντενα να τρελλάθω... 'Η βροδιάδες περνούσαν, μα ό φόθος μου, αντί να λιγοσταίη, μεγάλωνε διαρκώς όλοένα.

'Η Κλαίρη πείθαν έντομηταξή άργα-άργα σάν λουλούδι που μαρινέται. 'Η αγαθή μου, άνιχνα γιά κινή τίποτε στην αφοσίωσια της, δυναμισμένη άπ' την άπελιπία, μεγάλωνε διαρκώς. Άγαπούσα τώρα με όλη τί δύναμη της άπογοισως μου εκείνη που έφευγε άργα προς τον τάφο, λευκή, γεμάτη χαμόγελα και σφύρα-σφύρες, πιο άσπρη και πιο διαφανής κάθε μέρα.

Σεχνά, κατά τά μεσάνυχτα, την έδλενα να σηκωνεται Ξεφαινα άπ' το κρεβάτι της, να διεσθίνεται προς το παράθυρο και να καρφώνη το βλέμμα της στην κοιμισμένη θάλασσα. Τότε διεσθίνα κι' εγώ με άγωνία το βλέμμα μου προς την ίδια διεσθίνα, προσπαθώντας να δω από το έδλελε εκείνη. Μά ποτέ δεν είδα να λυπητή στη θάλασσα το παράδοξο σημάδι και ποτέ ή Κλαίρη δεν μου Ξαναμίλησε γιά τί «Φωτιά των Κυμάτων», άν και ήσαν βέβαιος πως την έδλελε τώρα κάθε νύχτα...

Και ή πολυαγαπημένη μου έκόφτε, πέθανε ένα βράδι, ένώ ο ήλιος χαμόταν ασροχίζοντας γύρω του όλεχρως σένερα.

'Ο πάθος μου ήταν τόσοσ, ώστε έπι όλόκληρος ώρες μου φανόταν πως ήμουν πιο πεθαιμένος και πιο άνιχτος κι' άπ' την ίδια 'Ο

έρεθισμός της όδόνης μου με Ξεναε κατόπιν να βγώ έξω στην άκρογιαλιά σάν τρελλός... Λέν είχα πεία χαμιά συνείδηση του έαυτού μου, ως τί στιγμή που βρόθηκα στην άκρη του άκροστηριού, μεθ' στη θλιβερή νύχτα, την όποια φώτιζαν ή λεγόμενες τόν άστρων που μοσάλευσαν σάν δακρυοσείνια μάτια...

Πίσω μου, έδλενα από τ' άνοιχτο παράθυρο της έπαυλεως, επάνω σ' ένα κρεβάτι από όφθα, την άγαπημένη μου, άνιχητή γιά πάντα... Μπρος στα πόδια μου, ή θάλασσα τραγουδούσε, ύπνερες, Ξελαγε...

Και άξαφνα τότε διηγήθη το τραγικό σημάδι κι' έρωξια τά βήματά μου στα σκοτεινά κινητά.

'Αμείσος έβγαλίσά μου κρανή γαράς, σάν να είχα σωθεί 'Ελάσκον στα κίματα μια λάμψη μυστηριώδους που Ξεαν φιλικά σημεία, σάν να με προσκαλούσε κοντά της...

'Ηταν ή «Φωτιά των Κυμάτων»! 'Η «Φωτιά των Κυμάτων»! 'Ο, θεία τρέλλα!... Νά πεθάνω!... Μπορώ πεία να πεθάνω!...

Και, ασυγκράτητος πεία, ώμησα από την άκρη του γεωτονικού ποός την άβυσσος.

P. — B. GHEUSI

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ

Τήν έπομένη του γάμου του, ό άντρας βροσεται γερασμένος κατά έφτά χρόνια.

'Όταν παντρεύομασε με τί βία, μετανοού- με με την άνεσή μας.

Λέν όφειλει να έξη γεννηθή κανείς ευτυχι- ομένος, όταν δυστυχίση στο γάμο του.

Επειτα από λίγες βροδιάδες μετά την εγκατάστασή μας μου φανόταν πως ή Κλαίρη είχε ανακτήσει πεία όλες της τίς δυνάμεις. Τά μάτια της, που τόσοσ καιρό τά θόλωνε ο πυρετός, Ξαναγινότανσαν πάλι καθαρά και γελαστά. 'Ετσι κι' εγώ άρχισα να λημονώ τίς βροδιές της άγωνίας, τίς άπελιπίες μου και τίς προσφτείες των σκληρών ματιών, οι όποιοι μου ανήγγελλαν ως βέβαια το θάνατο της άγαπημένης μου. Το Παρίσι ήταν πεία πολύ μακριά μας, τό φριχτό Παρίσι που σκοτεινέ τις νέες γυναίκες, τίς πολυαγαπημένες, σάν λουλούδια που μαρινέονται στο μολυσμένο αέρα του. Το είχαμε έγχαταλείψει πισμένον άπό τά χέρια, ευτυχισμένοι που φεύγαμε γιατί είχαμε ύποφέρει τρομερά σ' αυτό. Τίποτε δεν μά τραβούσε πεία κοντά του...

'Η Κλαίρη Ξαναγεννιόταν όλοένα, κοντά στον ζωογόνο αέρα της θάλασσης. Το μέλλον χαμογελούσε τώρα στις έλπίδες μας. Μάς φανόταν ότι τίποτε δεν μά μίς χωρίζε πεία και ότι μπορούσαμε να τ' άφηρήσουμε όλα, τους άνδρους, το Θεό, κι' αυτόν άκρια το θάνατο, του όποιου ο ή- σπας, ένόμιζα, πως είχε άποκαταρτινέει όριστι- κά πεία από το προσέφαλο της πολυαγαπη- μένης μου.

'Ενα βράδι, επάνω στην ταράτσα όπου κημάτιζαν τ' αρώματα των λουλουδιών, τον άνοιχμένον από την αύρα του τελάγου, ή Κλαίρη μου μιλούσε γιά το ευτυχισμένο μας μέλλον, όταν Ξεφαινα έννοιουσα να περνή ή άπ' το κρημί της μιά ανατιχίλια.

— Άς γυρίσουμε, την συμβούλευνα άπέ- σπας. 'Η νυχτερινή δροσιά μπορεί να σε βλάψη...

— Όχι, σε παρακαλώ... μου απάντησε τρομερά εκείνη. 'Ο σπανάος είνε τόσο ω- ραίος!... 'Η θάλασσα τόσο γαλήνια!... Και είμαι τόσο ευτυχισμένη έδώ κοντά σου!...

'Η ευτυχία της πράγματι άντίζουσε τί στιγμή εκείνη στον τόνο της φωνής της και ή έλαμπε μέσ' στα όφθαία της μάτια. Δέν θέ- λησα να τί διαραστήσω και μείναε στην ταράτσα. 'Η έπίσημη σιωπή του τελάγους έγνώμης της χαρδιάς μας. 'Εξαινα ή Κλαίρη μου είνε :

— Λέν βλέπετε κι' εσύ, εκεί κάτω, στη μέση του κόλπου, ένα φως πολύ γλυκό που φανέται σάν να μίς προσκαλή κοντά του.

— Λέν βλέπω τίποτα, τίς απάντησα. Ούτε πεία είνε εκεί, ούτε φανάρι, ούτε καί άπλόσ φωσφορισμός του νερού γίνετα...

— Είμαι όμως βέβαια, έπέμεινε ή Κλαίρη, ότι διαζοίνομε καθάρια μια λάμψη που φανέ- ται σάν να κημάτιζε επάνω στα νερά.

Μπήραμε σε λίγο μέσα και, εκείνη τί νύχτα, ή φίλη μου κοιμή- θηκε άσχημα και παραμιλούσε διαρκώς. Την άλλη μέρα ήταν πιο άδύνατη, πιο χλωμή και φανόταν σάν να την έδωσαντίε ένα κεκό προσέδημα, μια Ξεφαινα αποθάρσυνος. Πριν άπ' το μεσημέρι ζα- τεύραμε στην άκρογιαλιά. Σημειήνουν στο μετσάσο μου, είχε πα- οαδότη μέλαγγολία στο σφίσιμο με το όποιο υποβάσιταξά το κλο-

στο κλονόι του, και ένας λεβαντινός βαρκάχος δεν μπορεί να μιλίση μπρος σε κόρη σε μία περσόφωλα κομμεθάνη. Τήν άμνη λοιπόν να στέχη και να περνήει σάν να του ήταν όλάτεια άγνωστη. Μά όταν εκείνη πέραςε πεία του, του έχισε στο χέρι κορυά το κόκκινο μαντήλι που της είχε πετάξει άλωτε άπ' το παράθυρο στην ζωνί- να.

Κι' όταν ή βάρκα του νέου βαρκάχου άνοιχτηκε λίγο πιο πέρα στο γαλό, μονάχα τότε υπόσχεσ αντός ν' άνοιξη το μικρό κόκκινο μαν- τήλι. Κι' όταν έλισε τους κόμπους του, βρόηκε μέσα τίς πέντε ζου- ρές λίρες.

Τή στιγμή αυτή ό νέος βαρκάχος σολογιόζοτανε περισσότερο, τό δάφο άπ' εκείνην που είχε θησάσει τον ένιπό της γιά να του τό προσέφω.

Μονάχη τώρα καί έσημη, σιχμένη στα άγνω- στο, ή Ζαζού, περσάται άσχημα, μην Ξερονταε που πεία... Βαδίζει, βαδίζει, με το κεφάλι σαμ- μένο, με τά μάτια θολά. Βαδίζει σάν έντονητι- νη, σάν μέσα σε όνειρο και γλυστορά καί χάνετα σάν σζιά στους σκοτεινούς δρόμους της Σταμ- πουλά... MIPZA PIZA XAN



'Η Κλαίρη Ξαναγεννιόταν κοντά στον ζωογόνο αέρα της θάλασσης...

